

LEGE Nr. 42 din 18 decembrie 1990 *** Republicată

pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL NR. 198 din 23 august 1996

Data intrării în vigoare 23-08-1996

Notă *) Republicată în temeiul art. II din Legea nr. 70 din 12 iulie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 147 din 12 iulie 1996, dându-se articolelor și alineatelor o nouă numerotare.

Legea nr. 42/1990 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 147 din 19 decembrie 1990, a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 13 iulie 1991 și în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 204 din 21 august 1992 și a mai fost modificată prin Ordonanța Guvernului nr. 17 din 4 august 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 186 din 17 august 1995 (aprobată și modificată prin Legea nr. 122 din 15 decembrie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 293 din 19 decembrie 1995) și prin Legea nr. 30 din 6 mai 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 96 din 13 mai 1996.

Articolul 1

Pentru cinstirea și eternizarea memoriei celor care și-au jertfit viața pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 se instituie titlul de Erou-martir al Revoluției Române din Decembrie 1989.

Titlul de Erou-martir al Revoluției Române din Decembrie 1989 se conferă post-mortem: brevetul de atestare și însemnul titlului se predau, spre păstrare, familiei celui decorat sau părinților, după caz.

Articolul 2

În semn de prețuire și recunoștință pentru cei care au fost răniți în luptele pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 se instituie titlul de Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989.

Titlul de Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 se conferă și celor care au fost reținuți în perioada 16-22 decembrie 1989 ca urmare a participării la acțiunile pentru victoria revoluției, precum și celor care, în perioada 16-25 decembrie 1989, s-au remarcat prin fapte deosebite în lupta pentru victoria revoluției.

Persoanele prevăzute la alin. 2 trebuie să facă dovada faptelor deosebite în luptele pentru victoria revoluției și să fie recomandate de o asociație, un club, o fundație sau o liga a luptătorilor, legal constituite până la data de 30 decembrie 1992.

În vederea recunoașterii calității prevăzute de prezenta lege, a eliberării certificatelor doveditoare și propunerii distincțiilor prevăzute la art. 1, 2, 3 și 4 din prezenta lege se instituie Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989. Componenta comisiei, ai cărei membri sunt numiți prin hotărâre a Guvernului, este următoarea:

- un reprezentant al Ministerului Muncii și Protecției Sociale;
- un reprezentant al Ministerului Sănătății;
- un reprezentant al Ministerului Finanțelor;
- un reprezentant al Ministerului Apărării Naționale;
- un reprezentant al Ministerului de Interne;
- un reprezentant al Ministerului Justiției;
- un reprezentant al Ministerului Public;
- un reprezentant al Secretariatului General al Guvernului;
- un reprezentant al Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989;
- 8 reprezentanți ai asociațiilor de revoluționari legal constituite până la data de 30 decembrie 1992, prin rotație, în condițiile prevăzute de Regulamentul de organizare și funcționare a comisiei. Președintele comisiei este numit la propunerea asociațiilor de revoluționari legal constituite până la data de 30 aprilie 1991, de către Guvern, și va fi angajat al Guvernului. Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 asigură aplicarea prevederilor prezentei legi și executarea lucrărilor de secretariat și arhiva ale comisiei. Secretariatul General al Guvernului va asigura spațiul și fondurile necesare desfășurării lucrărilor comisiei.

Termenul pentru depunerea dosarelor în vederea recunoașterii calității de luptător pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989 sau de participant la victoria Revoluției române din decembrie 1989 este de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Eliberarea certificatelor doveditoare se va face potrivit metodologiei stabilite prin Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989, aprobat prin hotărâre a Guvernului*), în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Notă *) A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 566 din 15 iulie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167 din 29 iulie 1996.

Articolul 3

Se instituie titlul de Participant la Victoria Revoluției române din Decembrie 1989 pentru cei care au participat la acțiunile desfășurate în Revoluția din decembrie 1989, alții decât cei prevăzuți la art. 2 alin. 2.

Persoanele prevăzute la alin. 1 trebuie să facă dovada participării la acțiunile revoluției și să fie recomandate de o asociație sau liga a luptătorilor din revoluție, legal constituită până la data de 30 decembrie 1992.

Titlul de Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 este onorific. Beneficiarii acestui titlu vor primi brevet distinct, în condițiile art. 5 din prezenta lege.

Articolul 4

În semn de prețuire față de participanții la acțiunile pentru victoria revoluției se instituie medalia Revoluția Română din Decembrie 1989, în condițiile prezentei legi.

Articolul 5

Titlurile prevăzute la art. 1, 2 și 3, precum și medaliile prevăzute pentru fiecare titlu se conferă de către Președintele României, la propunerea comisiei prevăzute la art. 2 alin. 4; competența comisiei, precum și criteriile de atribuire a titlurilor sunt prevăzute în anexele nr. 1 și 2 care fac parte integrantă din prezenta lege.

Titlurile care nu au fost conferite în condițiile alin. 1 sau al căror beneficiar nu a avut merite deosebite sunt nule.

Nulitatea titlurilor poate fi constatată, din oficiu sau la cererea oricărei persoane interesate, de către Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989, prevăzută de prezenta lege, prin decizie de constatare a nulității. Deciziile de constatare a nulității certificatelor vor putea fi contestate, în termen de 30 de zile, la comisia parlamentară specială prevăzută la art. 7.

Verificarea dosarelor celor care au dobândit titlurile prevăzute la alin. 1 se va face din oficiu sau la cererea oricărei persoane interesate, în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, de către Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989.

Articolul 6

Descrierea, modul de atribuire și purtarea însemnelor se stabilesc printr-un regulament, aprobat prin hotărâre a Parlamentului României**).

Descrierea conținutului certificatelor eliberate de Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989 se stabilește printr-un regulament aprobat prin hotărâre a Guvernului.

Certificatele se eliberează de către Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989 persoanelor prevăzute la art. 1 și 2 și numai în baza actelor justificative prevăzute la art. 2.

În certificat se vor înscrie expres drepturile de care beneficiază titularul; certificatele vor fi semnate de președintele și de secretarul Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989.

Preschimbarea certificatelor existente se va face după verificarea dosarelor, în termen de 60 de zile.

Prin același regulament se va institui, pentru părinții eroilor-martiri, un însemn omagial distinctiv, cu dreptul de a-l purta.

Conferirea distincțiilor prevăzute în prezenta lege se atesta prin brevet.

Notă **) A se vedea [Hotărârea Parlamentului României nr. 24/1991](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 210 din 15 octombrie 1991.

Articolul 7

Se instituie Comisia parlamentară pentru controlul aplicării prezentei legi, prin hotărâre a Parlamentului României. Comisia va fi formată din 5 senatori și 6 deputați, conform configurației politice a Parlamentului României.

Articolul 8

Urmașii sau, după caz, părinții eroilor-martiri ai revoluției vor primi, împreună cu însemnul titlului prevăzut la art. 1, și suma de 60.000 lei.

Răniții revoluției vor primi, împreună cu însemnul titlului prevăzut la art. 2, și suma de 40.000 lei.

Articolul 9

Persoanele care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă și urmașii celor care au decedat ca urmare a participării la lupta pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 ori în legătură cu evenimentele revoluționare din decembrie 1989 au dreptul la următoarele pensii minime, la care se adaugă pensia suplimentară, după caz, dacă pensia calculată, potrivit legii, pentru accident de muncă sau în timpul îndeplinirii unei sarcini de stat sau obștești nu este mai mare:

- 5.500 lei lunar pentru persoanele încadrate în gradul I de invaliditate;
- 4.500 lei lunar pentru persoanele încadrate în gradul II de invaliditate;
- 4.000 lei lunar pentru persoanele încadrate în gradul III de invaliditate;
- 3.250 lei lunar pentru fiecare urmaș care beneficiază de pensie de urmaș.

Persoanele încadrate în gradul I de invaliditate primesc și o indemnizație lunară de îngrijire de 1.000 lei.

Prevederile din [Legea nr. 3/1977](#) privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, referitoare la plata, suspendarea sau încetarea plății pensiilor, se aplică în mod corespunzător și pensiilor stabilite potrivit prezentului articol.

Articolul 10

Urmașii eroilor-martiri ai revoluției, răniții, precum și pensionarii de invaliditate care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă în lupta pentru victoria revoluției beneficiază și de următoarele drepturi:

- a) prioritate la închirierea și cumpărarea de locuințe din fondul de stat;
- b) stabilirea chiriei la tariful de baza prevăzut pentru un salariu sau o pensie de până la 800 lei lunar, fără aplicarea majorărilor ce se percep persoanelor care au un venit mediu pe membru de familie mai mare de 1.500 lei lunar;
- c) acordarea unei camere în plus pensionarilor de invaliditate de gradul I;
- d) acordarea de credite bancare sau facilități pentru cumpărarea sau construirea unei singure locuințe în condițiile cele mai favorabile prevăzute de lege;
- e) atribuirea fără plata a locurilor de veci în cimitire;
- f) acces gratuit la tratament și consultații în spitalele și policlinicile Ministerului Sănătății și Ministerului Apărării Naționale;
- g) medicamente gratuite;
- h) acordarea gratuită de proteze pentru răniții care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă;
- i) acces gratuit la sanatorii și baze de tratament aparținând Ministerului Sănătății;
- j) transport urban gratuit cu mijloacele de transport în comun aparținând unităților cu capital de stat și, anual, 12 călătorii gratuite pe calea ferată clasa I, dus-întors.

Persoanele care locuiesc în mediul rural au dreptul și la 12 călătorii gratuite pe an dus-întors, cu trenul sau cu autobuzul unităților cu capital de stat, până în localitatea reședința de județ.

De aceste gratuități beneficiază și însoțitorul pensionarului de invaliditate de gradul I;

- k) scutirea de plată a taxelor și impozitelor pentru clădiri și terenul aferent, pentru autoturisme hycomat, motocicletă și abonamente radio-tv;
- l) posibilitatea cumulării pensiei cu orice alte venituri;
- m) acces gratuit la creșele și grădinițele subvenționate stat;
- n) acordarea gratuită a unui mijloc de transport autonom corespunzător standardelor internaționale și scutirea de taxe vamale în vederea achiziționării din import a acestuia, pentru răniții în luptele pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 sau în legătură cu evenimentele din decembrie 1989, care se încadrează în criteriile medicale în vigoare;
- o) asistența juridică gratuită acordată prin barourile de avocați în cauze ce țin de obiectul prezentei legi;
- p) pensionarea, cu reducerea vârstei prevăzute de lege cu 5 ani, pentru părinții eroilor-martiri ai revoluției, soții acestora, precum și pentru răniții revoluției;
- r) burse pentru elevi și studenți în instituțiile de învățământ de stat, în condițiile legii, indiferent de venituri, pentru soțul supraviețuitor și urmașii eroului-martir, invalizilor sau răniților revoluției;
- s) obținerea de credite bancare de maximum 50 de milioane lei pentru investiții cu caracter productiv contractate între bănci și beneficiari și subvenționarea de către stat a dobânzilor la aceste credite în proporție de 50%, în limitele prevederilor bugetului anual aprobate în acest scop.

Guvernul va aproba periodic actualizarea limitei creditului menționat, în raport cu evoluția prețurilor;

s,) prioritate la angajarea ca vânzători remizieri în cadrul societăților comerciale cu capital de stat a pensionarilor de invaliditate care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă ori la închirierea, de către aceștia, din fondul de stat, a unor mici spații disponibile pentru activități de producție sau prestări de servicii; acordarea câte unui mic spațiu, cu chirie, pentru activități comerciale, de producție sau prestări de servicii, fără licitație;

- t) acordarea unei suprafețe de teren în condițiile [Legii fondului funciar nr. 18/1991](#).

Contractul de muncă al luptătorilor pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989, încadrați în unități cu capital integral de stat, nu poate fi desfăcut decât pentru motive imputabile lor.

Drepturile prevăzute la alin. 1 lit. f)-i) se acordă numai pe perioada în care beneficiarii își păstrează calitatea de urmaș, de rănit sau de pensionar de invaliditate.

De drepturile prevăzute la alin. 1 lit. a)-f), i)-m) și o)-t) beneficiază și persoanele prevăzute la art. 2 alin. 2.

Articolul 11

Drepturile pentru urmași, prevăzute la art. 9 și art. 10 alin. 1, pot fi acordate, după caz, și părinților, bunicii, fraților sau surorilor eroilor-martiri, dacă se constata de către comisia prevăzută la art. 2 ca la data decesului se aflau în întreținerea acestora și sunt lipsiți de mijloace de întreținere.

Părinții eroilor-martiri, care nu se aflau în întreținerea acestora la data decesului, vor beneficia de drepturile prevăzute la art. 10 alin. 1 lit. b), e), f), g), i), k) și o), precum și de reducerea impozitului pe salariu cu 30%; de asemenea, vor beneficia de transportul urban gratuit cu mijloacele de transport în comun aparținând unităților cu

capital de stat și, anual, de 4 călătorii gratuite pe calea ferată clasa I, dus-întors. Persoanele care locuiesc în mediu rural au dreptul și la 4 călătorii gratuite pe an, dus-întors, cu trenul, cu autobuzul unităților cu capital de stat sau cu mijloace de transport fluviale, până în localitatea reședința de județ. La data pensionării pentru limita de vârstă, părinții pot opta între pensia cuvenită pentru activitatea desfășurată și pensia prevăzută de prezenta lege pentru urmași.

Articolul 12

Soțul supraviețuitor al eroului-martir, care are în întreținere unul sau mai mulți copii ai acestuia, va primi, pe lângă drepturile prevăzute la art. 9 și la art. 10 alin. 1, și o indemnizație lunară egală cu salariul de baza minim pe țară, până la definitivarea studiilor în instituțiile de învățământ acreditate, dar nu mai târziu de împlinirea vârstei de 25 de ani a copiilor.

În caz de deces al soțului supraviețuitor, drepturile prevăzute în prezentul articol se acordă reprezentanților legali ai copiilor minori ai eroilor-martiri.

Articolul 13

Mamele eroilor-martiri, care din motive de sănătate survenite după pierderea copilului se pensionează, vor beneficia de o sumă de 3.250 lei lunar, dacă pensia calculată, potrivit legii, nu este mai mare.

Articolul 14

Prefecturile și primăriile vor acorda sprijinul necesar persoanelor care fac obiectul prezentei legi, pentru obținerea de locuințe, locuri de muncă, precum și pentru soluționarea altor probleme de ordin social și profesional cu care se confrunta.

Articolul 15

Consiliul de administrație al Fundației pentru "Fondul Libertatea", constituit în temeiul [Decretului-lege nr. 124/1990](#), se completează cu câte un reprezentant al celor 9 asociații ale răniților și urmașilor eroilor revoluției.

Articolul 16

Dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător și militarilor de orice grad, precum și personalului civil din Ministerul Apărării Naționale și Ministerul de Interne, care și-au jertfit viața sau au fost răniți în luptele pentru victoria revoluției ori în legătură cu evenimentele revoluționare din decembrie 1989, cat și urmașilor acestora.

De prevederile prezentei legi nu beneficiază persoanele care au organizat, instigat sau au luptat, prin orice mod, împotriva Revoluției din decembrie 1989, precum și urmașii acestora.

Articolul 17

Guvernul României va aduce la îndeplinire prevederile prezentei legi, asigurând resursele materiale și financiare necesare, inclusiv suplimentarea fondurilor valutare puse la dispoziția Ministerului Sănătății, în vederea trimiterii la tratament în străinătate, ori de câte ori aceasta se impune, a persoanelor care au suferit afecțiuni deosebit de grave în luptele pentru victoria revoluției. De asemenea, va asigura răniților revoluției resursele valutare pentru procurarea de proteze necesare acestei categorii de persoane.

Articolul 18

Nerespectarea prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă sau penală a celor vinovați.

Articolul 19

Ținerii, cărora li s-a conferit titlul de Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și care la data de 1 ianuarie 1990 aveau sub 21 de ani, vor fi selecționați, prin grija Guvernului, în funcție de calitățile morale, de aptitudini și de pregătire și recomandați a fi încadrați în instituții centrale și locale și în alte unități bugetare, în funcție de competența lor și cu respectarea prevederilor legale.

Articolul 20

[Decretul-lege nr. 76/1990](#), prevederile referitoare la pensionării invalizi ca urmare a participării la Revoluția din decembrie 1989 din [Hotărârea Guvernului nr. 1.065/1990](#), precum și orice alte dispoziții contrare prevederilor prezentei legi, se abroga.

Articolul 21

Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 decembrie 1990***).

Notă *)** A se vedea datele de intrare în vigoare a actelor normative modificatoare.

Anexa 1

COMPETENTA

Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989

Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989 constata, din oficiu sau la cererea celor interesați, calitatea de erou-martir, de luptător pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, de decedat ori de rănit

în legătură cu evenimentele revoluționare din decembrie 1989, precum și cea prevăzută la art. 4, eliberează certificate doveditoare celor îndreptățiți legal și propune acordarea distincțiilor prevăzute la art. 1, 2, 3 și 4 din prezenta lege.

Competența Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989 este cea prevăzută de prezenta lege și de Regulamentul de organizare și funcționare a comisiei, aprobat prin hotărâre a Guvernului.

Documentele necesare stabilirii calității în vederea eliberării certificatelor se constituie în arhiva a Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989.

Calitatea de erou-martir sau de rănit prevăzută în alineatul precedent se recunoaște celor care au decedat sau au fost răniți în perioada 16 decembrie 1989 - 10 ianuarie 1990, inclusiv celor care, fiind răniți în acest interval, au decedat ulterior din cauza rănilor suferite. Sunt considerați răniți cei care în acest interval au suferit vătămări corporale care au necesitat îngrijiri medicale pentru vindecare sau care au produs vreuna dintre următoarele consecințe: pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică ori psihică, slujirea, avortul ori punerea în primejdie a vieții unei persoane. În sensul prezentei legi, sunt considerați reținuți cei care, în urma participării la luptele pentru victoria revoluției, au fost transportați și ținuți, la sediul unuia dintre organele fostului Minister de Interne, cu sau fără îndeplinirea formalităților prevăzute de lege.

Pentru a-și îndeplini aceste atribuții, comisia este imputernicită să solicite relații de la orice organ de stat, precum și de la persoanele fizice și juridice.

Anexa 2

GRILA

privind încadrarea solicitanților în prevederile art. 1, 2 și 3 din prezenta lege

Titlul de Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989 se conferă celor care și-au pierdut viața pentru libertatea poporului român în perioada 16 decembrie 1989 - 10 ianuarie 1990, precum și celor care au decedat ca urmare a rănilor grave cauzate în aceeași perioadă.

Titlul de Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 se acordă:

- răniților cu sau fără grad de invaliditate, dacă au participat activ la victoria Revoluției române din decembrie 1989;
- celor reținuți în perioada 16 - 21 decembrie 1989, dacă rezultă ca au fost reținuți în demonstrațiile de strada în legătură cu activitățile revoluționare și nu pentru comiterea unor fapte penale, de drept comun;
- persoanelor care au participat efectiv la activitățile revoluționare în perioada 16-25 decembrie 1989 și s-au remarcat prin fapte deosebite.

Dovada activității luptătorilor și a meritelor lor se atesta prin următoarele documente obligatorii:

- procesele-verbale încheiate de organizațiile constituite;
- adeverința sau alte înscrisuri;
- declarații ale persoanelor participante la Revoluția din decembrie 1989, recunoscute de luptători, dar coroborate și cu alte probe concludente.

Titlul de Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 se conferă acelor persoane care, prin aportul direct sau indirect, au contribuit la victoria Revoluției din decembrie 1989.
